

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Sagsnr.: 28303

Dok.nr.: 743458

Den 5. november 2014

ORIENTERENDE NOTAT TIL FOLKETINGETS FINANSUDVALG

om hektarstøttesagen og EU-rettens endelige dom

På baggrund af to revisionsbesøg i efteråret 2004 traf Kommissionen i foråret 2009 beslutning om at pålægge Danmark en underkendelse på knap 750 mio. kr. vedrørende den hektarstøtte, der blev udbetalt i Danmark i årene 2002-2004, herunder støtte til braklagte arealer. Underkendelsen svarer beløbsmæssigt til ca. 5 % af den udbetalte hektarstøtte i Danmark i perioden. De 750 mio. kr. blev tilbagebetalt i efteråret 2009 via modregning i de refusioner af udbetalt landbrugsstøtte, som Danmark løbende modtager.

I henhold til EU-reglerne for hektarstøtteordningen, som var gældende i perioden 1993-2004, skulle landbrugere med et støtteberettiget areal over 17,6 ha udtage af produktionen (braklægge) en del af det areal, der blev søgt hektarstøtte til. Det braklagte areal måtte hverken direkte eller indirekte anvendes til produktion af landbrugsvarer. Samtidigt skulle de braklagte arealer bevares som potentielle produktionsarealer.

Kommissionens begrundelse for underkendelsen var primært, at de i Danmark fastsatte nationale regler om plejen af de braklagte arealer ikke var i overensstemmelse med EU-reglerne, fordi de ikke sikrede, at der blev opretholdt gode agronomiske forhold på arealerne. I realiteten drejede dette sig om, at Danmark i perioden ikke havde fastsat regler om regelmæssig slåning af de braklagte arealer. Dette indebærer, at selvsåede buske og småtræer samt forskelligt ukrudt kunne vokse op på arealerne. Kommissionen mente, at arealerne på denne måde "var givet tilbage til naturen" og altså ikke længere var støtteberettiget landbrugsjord. Danmarks begrundelse for ikke at foreskrive pligtig slåning af de braklagte arealer var, at det udtrykkelige krav om "opretholdelse af gode agronomiske forhold" var gledet ud af EU-regelsættet med virkning fra 2000, og at det var bedre for miljøet og naturen, at der ikke blev stillet et slåningskrav, bl.a. fordi det afslåede plantemateriale frigiver det kvælstof, som planterne har optaget.

Herudover mente Kommissionen, at der var svagheder ved dele af den udførte kontrol med de marker, som blev anmeldt til støtte. Det drejede sig nærmere om telemålingskontrollen, hvor Kommissionen mente, at de satellitbilleder, Danmark anvendte til kontrollen, var af en så ringe kvalitet, at Danmark i større omfang end gjort skulle have suppleret telemålingskontrollen med fysiske inspektioner. Danmark gjorde under drøftelserne med Kommissionen gældende, at satellitbillederne var stillet til rådighed af Kommissionen, og at Danmark i ca. 30 % af de telemålingsager, hvor Kommissionen alene havde stillet satellitbilleder af den ringere kvalitet til rådighed, havde suppleret telemålingskontrollen med fysiske inspektioner. Kommissionen mente imidlertid, at dette ikke var tilstrækkeligt.

I denne forbindelse bemærkes, at Kommissionen ved revisionsbesøgene i efteråret 2004 havde konstateret nogle få og omfangsmæssigt små tilfælde, hvor en mindre del af en mark blev an-

vendt til opbevaring af halmballer, hvor der var sort plastic eller hvor der var anbragt byggeaffald.

De nævnte forhold brugte Kommissionen til i marts 2009 at pålægge Danmark en underkendelse på knap 750 mio. kr. for de tre år 2002, 2003 og 2004. Danmark var grundlæggende uenig i Kommissionens synspunkter og regeringen besluttede derfor at anlægge sag ved EU-Domstolssystemet med påstand om, at Kommissionens beslutning om underkendelsen blev annulleret, helt eller delvist. Ved Rettens dom af 3. juli 2012 blev Kommissionen i det hele frifundet, hvilket betød, at underkendelsen på de knap 750 mio. kr. blev opretholdt.

På baggrund af et notat fra Kammeradvokaten og efter indstilling fra Juridisk Specialudvalg besluttede regeringen at appellere dommen til EU-Domstolen, som er anden - og endelig - instans i sådanne sager.

Generaladvokaten indstillede den 30. april 2014 til EU-Domstolen, at den danske appel i det hele blev forkastet. EU-Domstolen valgte i sin dom af 15. oktober 2014 at følge generaladvokatens indstilling, og i sin dom forkastede EU-Domstolen Danmarks appel i sin helhed. EU-Domstolen var således enig med Kommissionen, Retten og generaladvokaten i, at de danske regler om pleje af plantedækket på de braklagte arealer ikke havde været tilstrækkelige, og at den danske telemålingskontrol ikke havde været af den krævede kvalitet. Underkendelsen på 750 mio. kr. står således ved magt, og det endelige punktum i sagen er sat.

Dommen viser også, at der er meget strenge krav til den bevisbyrde, som en medlemsstat skal løfte for at anfægte Kommissionens fastsættelse af de finansielle konsekvenser af begåede fejl.

Da underkendelsen var begrundet med, at de danske nationale regler om plejen af de braklagte arealer ikke var tilstrækkelige og at den danske nationale telemålingskontrol ikke var af den krævede kvalitet, kunne landbrugerne ikke bebrejdes noget og underkendelsen kunne dermed ikke føres tilbage til enkelte ansøgere. De 750 mio. kr. måtte derfor i 2009 betales af statskassen. En yderligere begrundelse for, at beløbet måtte afholdes af statskassen, var, at underkendelsen ikke er en sammentælling af enkelte overtrædelser, men derimod beregnet som en procentdel af den udbetalte støtte (en såkaldt flat rate underkendelse).

Hvis Danmark havde fået helt eller delvist ret i sagen, ville beløbet skulle være tilfaldet statskassen.

Det bemærkes afslutningsvist, at reglerne om vedligeholdelsen af udyrkede/braklagte arealer som led i enkeltbetalingsstøtteordningen, som fra 2005 afløste hektarstøtteordningen, er blevet strammet op, og at der nu i telemålingskontrollen udelukkende anvendes satellitbilleder af den krævede højere kvalitet.